

บทปริทัศน์หนังสือ (BOOK REVIEW)

อิคิไก The Little Book of Ikigai

ค้นพบคุณค่าและความหมายของชีวิต ด้วยปรัชญาและวิถีคิดแบบคนญี่ปุ่น

ผู้เขียน Ken Mogi (เคน โมจิ) ผู้แปล วุฒิชัย กฤษณะประกรกิจ

บทวิจารณ์โดย

สมชาย ยิ่งยัย¹

ในสถานการณ์ทางสังคมปัจจุบันที่ผู้คนต่างตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ หรือเพื่อตอบโจทย์ชีวิตที่แตกต่างกันออกไป หลายคนอาจมองที่ความรับผิดชอบที่ตนเองมี หลายคนอาจมองที่อุดมการณ์ตามที่มุ่งหวัง แต่เมื่อทบทวนให้ดีแล้วเรากลับพบความจริงที่ว่า บางคนมุ่งมั่นทำงานหนักถึงขนาดที่คนอื่นยังมองว่าเป็นการทำงานที่หนักเกินไป แต่เขาเหล่านั้นกลับมีรอยยิ้มและความสุขในการทำงาน ในขณะที่บางคนทำงานแสนสบาย แต่เหมือนอมทุกข์แบกโลกไว้ทั้งใบ การทำความเข้าใจปรากฏการณ์แบบนี้อาจเกิดขึ้นได้จากการให้เวลาตนเองในการอ่านหนังสือเล่มนี้ ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านได้เกิดมุมมองในชีวิตที่ต่างออกไปจากเดิมก็เป็นได้

การทำความเข้าใจคำว่า “อิคิไก” อาจเริ่มต้นจากลองคิดเล่น ๆ ว่า หากมีคนมาถามง่าย ๆ กับคุณว่า “อะไรคือคุณค่าทางจิตใจอันสูงส่งที่สุดสำหรับคุณ ?” “อะไรคือสิ่งเล็ก ๆ ที่มีความสุขแก่คุณได้บ้าง ?” คุณจะตอบว่าอย่างไร

แนวคิดเรื่อง “อิคิไก” นั้นมีต้นกำเนิดมาจากญี่ปุ่น แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ก็สามาถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้เกินกว่าขอบเขตของความเป็นชาติญี่ปุ่น ที่เป็นเช่นนั้นมิใช่เพราะวัฒนธรรมญี่ปุ่นมีอะไรที่พิเศษกว่าใคร แต่เป็นเพราะเงื่อนไขทางวัฒนธรรมและประเพณีของชาติญี่ปุ่นที่มีความเฉพาะตัว จึงช่วยบ่มเพาะ

¹ วิทยากรอิสระ และอาจารย์พิเศษ คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Email: somchai14497@gmail.com

แนวคิดเกี่ยวกับ “อิคิไก” นี้ขึ้นมา ซึ่งจากพื้นฐานตามความเป็นจริงแล้วนั้น อาจมีความเป็นไปได้สูงทีเดียวว่า ในท่ามกลางความแตกต่างของภาษาอีกนับพันภาษาที่แตกต่างกันบนโลกใบนี้ ย่อมต้องมีแนวคิดที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับแนวคิดแบบ “อิคิไก” อยู่ไม่น้อย แต่โดยที่สุดแล้วทุกภาษาในโลกนี้ล้วนเท่าเทียมในแง่ที่ว่ามันคือ ผลของความบกพร่องเพียรของแต่ละชนชาติที่ใช้ภาษาที่แตกต่างกัน เพื่อจะได้ใช้ชีวิตให้อยู่รอดและมีชีวิต อยู่สืบต่อกันไปจากรุ่นสู่รุ่น

ฮิเดโอะ โคบายาชิ (Hideo Kobayashi) นักวิจารณ์วรรณกรรมผู้เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมญี่ปุ่น สมัยใหม่ เคยกล่าวไว้ว่า เขาอยากมีชีวิตอยู่ต่อไปนาน ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ จากประสบการณ์เขาเชื่อว่าทุก ๆ วันใหม่ของชีวิตนั้นจะนำมาซึ่งการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และภูมิปัญญาที่เพิ่มพูนขึ้น ทั้งนี้ มาซาโนบุ อิกะตะ (Masanobu Ikeda) ซึ่งเคยทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการบอกว่า เมื่อโคบายาชิกล่าวถึงสิ่งที่สำคัญในชีวิต เขามักจะเปรียบเทียบกับ “ยูนิเวอร์แซล มอเตอร์” (Universal Motor) ซึ่งหมายถึง มอเตอร์ที่สามารถทำงาน ได้กับทั้งไฟฟ้าแบบกระแสสลับและกระแสตรง โคบายาชิบอกว่าในเรียวอชต์ทุกลำนั้นจะมียูนิเวอร์แซลมอเตอร์ แบบนี้อยู่ ซึ่งมันไม่ได้มีกำลังมากมาย แต่มันมีความเสถียรและวางใจได้ว่าเมื่อใดที่เกิดเหตุฉุกเฉิน เจ้ายูนิเวอร์แซลมอเตอร์นี้จะนำพาเรือกลับเข้าฝั่งได้อย่างปลอดภัย

“อิคิไก” ก็เปรียบเหมือนยูนิเวอร์แซลมอเตอร์นั่นเอง ซึ่งหมายความว่า ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในชีวิต ของคุณ トラบใดที่คุณมี “อิคิไก” คุณก็จะสามารถผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยุ่นวาย หรือช่วงเวลาที่ยากลำบากในชีวิต ของคุณไปได้ คุณจะสามารถเริ่มต้นการผจญภัยครั้งใหม่ในชีวิตได้อีกครั้งแล้วครั้งเล่า และนี่คือเสาหลักห้า ประการของ อิคิไก

เสาหลักประการแรก : การเริ่มต้นเล็ก ๆ

เสาหลักประการที่สอง : การปลดปล่อยตัวเอง

เสาหลักประการที่สาม : ความสอดคล้องและยั่งยืน

เสาหลักประการที่สี่ : ความสุขกับสิ่งเล็ก ๆ

เสาหลักประการที่ห้า : การอยู่ตรงนี้ ตอนนี้

จงสร้างความสุขกับสิ่งเล็ก ๆ ที่ได้ผลดีกับตัวคุณเอง แล้วคุณก็จะสามารถเริ่มต้น “อิคิไก” ของคุณได้ ในทุกเช้า แต่ผู้อ่านอาจมีประเด็นในการทำความเข้าใจ “อิคิไก” ได้แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากวิถีและรูปแบบ แนวคิดของแต่ละบุคคลที่มีระดับของความลึกซึ้งและเฉพาะตัวต่างกัน แม้กระนั้น ผู้เขียนก็ได้ให้กรอบความคิด ในการทำความเข้าใจ “อิคิไก” ซึ่งผู้อ่านสามารถนำไปเป็นแนวทางได้เป็นอย่างดี ถึงแม้จะมีอายุ ประสบการณ์ ตลอดจนการให้คุณค่ากับสิ่งรอบตัวที่ต่างกัน

หนังสือเล่มนี้จึงสามารถกล่าวได้ว่าเหมาะสำหรับทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าคุณจะอยู่ในบทบาท ทำสิ่งใดอยู่ ยิ่งหากคุณเป็นพนักงาน มุมมองจากหนังสือจะทำให้คุณเป็นคนทำงานที่แตกต่างจากคุณคนเดิม จากที่เคยคิดว่า จะต้องบรรลุเป้าหมายในชีวิตให้ได้ จะต้องทำให้สำเร็จในสิ่งที่ต้องทำ การปลดปล่อยตัวเองให้มีความสุข สอดคล้องกับการใช้ชีวิต เรียบง่ายกับการมีความสุขจากสิ่งเล็ก ๆ เพื่อให้มีความสุขในทุกวัน ถึงแม้ว่าการไปถึง เป้าหมายในชีวิตจะเป็นสิ่งสำคัญ แต่เรื่องราวระหว่างทางไปสู่เป้าหมายจะช่วยให้คุณไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีความสุขในชีวิต